

Pārskats par Latvijas Restauratoru biedrības paveikto 2023. gadā

Līdz 2023. gada novembrim Latvijas Restauratoru biedrībā iestājušies **septiņi jauni biedri**. Pašreiz vēl ir četri biedru kandidāti, kur izvērtēšana paredzēta decembrī.

Jaunie biedri ir praktizējoši restauratori un pārstāv dažādas restaurācijas un ar to saistītas nozares: metālā, stāglezniecības, rokrakstu, dokumentu, grāmatu un citu papīra izstrādājumu restaurāciju, kā mākslas vēsturnieki un viena krājuma glabātāja.

LRB 2023. gada radošās darbības programmas īstenošana

Saskaņā ar 2022. gada darbības programmu biedrība darbojās atbilstoši saviem deviņiem mērķi, kuri ir vērsti trijos virzienos:

1. Restauratoru profesionālās kvalifikācijas paaugstināšana;
2. Latvijas kultūras mantojuma izzināšanas un saglabāšanas sekmēšana, dodot kompetentu novērtējumu un padomu;
3. Kultūras mantojuma saglabāšanā, restaurācijā un sabalansētā izmantošanā ieinteresētas un izglītotas sabiedrības veidošanā.

1. Paveiktais restauratoru kvalifikācijas paaugstināšanā

Mācību kurss "Plastmasas".

2023. gada 2. februārī notika LRB restauratoru akadēmijas 2023. gada pirmā lekcija "Plastmasas". Kopumā norisinājās piecas lekcijas attālinātā Zoom vidē un praktiskās nodarbības 2023. gada 15. aprīlī visas dienas garumā. Kopumā piedalījās 30 LRB biedri. Lektore Karolīne Birklande no Tartu.

Mācību kurss "Ūdens bāzes metodes apgleznotu virsmu

attīrīšanai".

No 2023. gada 1. līdz 4. augustam LRB organizēja apmācības kursu Baltijas restauratoriem, ko pasniedza Vintertūras/ Delavēras universitātes mākslas restaurācijas programmas pasniedzējs Metjū Kušmans. Kopumā piedalījās 45 Baltijas valstu restauratori. No Biedrības puses projektu sagatavoja un organizēja Ieva Soprāne.

Mācību kurss "Neorganiskās ķīmijas pamati restauratoriem. Neorganiskie pigmenti".

Kurss norisinājās no 2023. gada 23. novembra līdz 19. decembrim. Kurša ietvaros tika apgūti ķīmijas pamati, ķīmisko elementu periodiskā sistēma, elementu nosaukumi, atomi, molekulas, formulas, ķīmiskās reakcijas, vienkāršas vielas un saliktas vielas, metāli, nemetāli, oksīdi, hidroksīdi, skābes, sāļi, neorganiskie pigmenti. Lektore Indra Tuņa.

LRB valde arī nodrošināja **regulāras norises**:

- 2023. gada 11. aprīlī Latvijas Restauratoru biedrība apmeklēja Rīgas cirku un iepazinās ar tur notikušajiem restaurācijas darbiem.

Izstāžu apmeklējumi:

- 2023. gada 14. februārī Latvijas Restauratoru biedrība apmeklēja izstādi "Indija – tradīciju zeme" Mākslas muzejā RĪGAS BIRŽA.

- 2023. gada 24. februārī Latvijas Restauratoru biedrība apmeklēja Latvijas Nacionālo mākslas muzeju, kur kolēģi ar lielu interesi iedziļinājās Imanta Lancmaņa daiļradē.

- 2023. gada 12. septembrī Latvijas Restauratoru biedrība apmeklēja QUO VADIS? 7. Rīgas

Starptautiskās tekstilmākslas un šķiedras mākslas triennāli.

- 2023. gada 3. oktobrī Latvijas Restauratoru biedrība apmeklēja Latvijas Nacionālā vēstures muzeja izstādi "Vainagošanās".

- 2023. gada 24. oktobrī Latvijas Restauratoru biedrība apmeklēja Rīgas Tehnisko universitāti un iepazinās ar ekspozīciju un klausījās priekšlasījumu "Eižena Laubes Rīgas koka arhitektūra".

- 2023. gada decembrī Mākslas muzeja RĪGAS BIRŽA izstādes "Sapņu gūstekņi. Vācu romantisms no Latvijas un Igaunijas mākslas kolekcijām" apmeklējums

- 2023. gada 27. februārī Latvijas Restauratoru biedrība apmeklēja Rīgas Grebenščikova vecniecību un iepazinās ar tur notiekošajiem restaurācijas darbiem.

Restauratoru darbnīcu un objektu apmeklējumi

2023. gada 25. maijā, 2. jūnijā un 10. oktobrī Latvijas Restauratoru biedrība apmeklēja restaurācijas darbus Rīgas pilī.

2023. gada 15.–16. septembrī LRB devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Lietuvu, kuras laikā iepazinās ar "Prano Gudyno restauravimo centras" darbnīcām un Traķu pili.

2023. gada 9.–11. novembrī LRB devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Tartu, apmeklējot Igaunijas Nacionālo vēstures muzeju, Tartu Universitātes bibliotēkas restaurācijas centru, Palass koledžas Restaurācijas katedru, Igaunijas Mākslas akadēmijas Restaurācijas katedru un Kanut restaurācijas centru Tallinā, kā arī

Hāpsalu pili.

2023. gadā turpināja iznākt Latvijas Restauratoru avīze.

2. Latvijas Restauratoru biedrības darbības virziens, kas vērsts uz Latvijas kultūras mantojuma izziņāšanas un saglabāšanas sekmēšanu, dodot kompetentu novērtējumu un padomu.

Biedrības pārstāvji turpināja darboties dažādās konsultatīvās un ekspertu padomēs Latvijā (Nacionālajā Kultūras mantojuma pārvaldē, Kultūras Ministrijā u.c.).

2023. gada 16.–19. maijā Latvijas Restauratoru biedrība veiksmīgi noorganizēja 13. Baltijas valstu restauratoru triennāli “Pārmaiņas, izaicinājumi un sasniegumi” un izdeva apjomīgu triennāles rakstu krājumu.

Latvijas Restauratoru biedrības biedri nodrošināja konsultācijas un sadarbību ar muzejiem preventīvās saglabāšanas un restaurācijas jautājumos:

- 2023. gada 27. novembrī Daugavpils Novadpētniecības un mākslas muzejā;

- 2023. gada 12. decembrī Alūksnes novada muzejā.

Biedrības biedri dalījās savā pieredzē par materiālā kultūras mantojuma saglabāšanu muzeja krājumā, tā izpēti un monitoringa

darbiem.

3. Latvijas Restauratoru biedrības darbības virziens, kas vērsts uz restaurācijas un kultūras mantojuma saglabāšanas popularizēšanu.

Nodrošināta Biedrības mājas lapas www.restauratorubiedriba.lv uzturēšana ar restauratoru kontaktu sarakstu un informēšanu par biedrības aktivitātēm, kā arī Latvijas Restauratoru biedrības konta sociālajā tīmekļa vietnē www.facebook.com, Instagram [@conservators_latvija](https://www.instagram.com/conservators_latvija) un Youtube kanāla uzturēšana, kur ievietotas intervijas no projekta “Dzīvā vēsture” un atsevišķi Triennāles referātu lasījumi.

Nodrošināta LRB biedru 13. Baltijas restauratoru triennāles standu referātu izstādes rīkošana Latvijas Kara muzejā (2023. gada 14. jūnijs–8. septembris) un Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes telpās (2023. gada septembris).

Nodrošināta telpu noma valdes sēžu norisei, projektu vadītāju darbam un sagatavošanas darbam 13. Baltijas restauratoru triennālei.

2023. gada 18. decembrī norisinājās pasākums “Objekts”. Ar priekšlasījumiem piedalījās:

- stājglezniecības restauratore – meistare Saiva Kuple ar priekšlasījumu “Ikonas “Kunga

Kristīšana” restaurācija”.

- stājglezniecības un monumentālās glezniecības restauratore Līga Jansone ar priekšlasījumu “Skaistkalnes baznīcas centrālā altāra un kanceles polihromijas izpēte, iegūtie fakti, oriģinālās apdares atjaunošana”.

2023. gada 5. decembrī notika informatīvs pasākums par pieredzi restaurācijas izglītībā dažādās augstskolās, kurā piedalījās Krišjānis Rimšāns, Dace Pāže un Ronalds Lūsis.

Biedrības aktivitātes:

LRB kopsapulce notika Latvijas Kara Muzejā 2023. gada 27. janvārī.

LRB Biedrības biedru klātienē tikšanās pirms rudens sezonas slēgšanas notika 2023. gada 8. jūnijā Ojāra Vācieša muzejā, Rīgā.

LRB biedru tikšanās – rudens sezonas noslēgums notika 2023. gada 14. decembrī Mencendorfa namā.

Ronalds Lūsis

*2023. gada 16.–19. maijā
Latvijas Restauratoru biedrība*

Atskats uz Latvijas Restauratoru biedrības kopsapulci

2024. gada 2. februārī Kara Muzejā norisinājās ikgadējā Latvijas Restauratoru biedrības kopsapulce. Kopsapulcē piedalījās 93 biedri, kopējais biedrības biedru skaits Latvijas Restauratoru biedrībā ir 158.

Kopsapulces pirmajā daļā LRB biedrības priekšsēdētājs Ronalds Lūsis atskaitījās par paveikto 2023. gadā. Par biedrības finansiālo darbību tika nolasīts Biedrības

revidentes Gundegas Jērumas ziņojums. Biedrības priekšsēdētāja atskaite un revidenta ziņojums tika apstiprināts balsojot, to apstiprinot visiem klātesošajiem.

Tradicionāli tika apsveikts labākā raksta autors 2023. gadā Latvijas Restauratoru biedrības avīzē. Tā bija Anna Kozorovicka ar rakstu “Kas labs “ļaudariem” jeb “geštaltu” noslēgšana”.

Biedrības kopsapulcē tika sveikti arī

jubilāri, un biedri tika iepazīstināti ar jaunajiem biedriem. Indra Saulesleja informēja biedrus par notiekošo muzeju sadarbības projektā.

Pirmās daļas noslēgumā notika valdes velēšanas: valdes velēšanu rezultāti ir sekojoši:

Par Latvijas Restauratoru biedrības priekšsēdētāju apstiprināts Ronalds Lūsis (Par 88 balsis).

Par Latvijas Restauratoru biedrības valdes locekļiem apstiprināti:

Indra Tuņa (Par 85 balsis),
Indra Saulesleja (Par 84 balsis),
Dace Pāze (Par 84 balsis),
Dace Dubrovskā (Par 80 balsis),
Dita Murziņa (Par 77 balsis),
Krišjānis Rimšāns (Par 75 balsis),
Linda Līva Oše (Par 75 balsis),
Aigars Pilenieks (Par 69 balsis),
Māris Jēkabsons (Par 69 balsis).

Par revidenti tika ievēlēta Rasma Lezdiņa.

Balsu skaitīšanas laikā Biedrība pavadīja laiku draudzīgās un lietišķās sarunās. Pēc rezultātu paziņošanas biedrības priekšsēdētājs Ronalds Lūsis iepazīstināja ar jaunajiem plāniem 2024. gadam, kuri ietvēra jaunus izglītības kursus un biedrības kopējus izbraucienus.

IIC-SECC “TESTING THE WATERS” STUDENTU UN JAUNO RESTAURATORU KONFERENCE AMSTERDAMĀ

Šī gada beigas ir pienākušas nemanot, un tas ir bijis bagāts ar dažādiem notikumiem. Viens no šiem notikumiem norisinājās Amsterdamā, kur notika septītā IIC-SECC studentu un jauno restauratoru konference, šoreiz ar nosaukumu “Testing the waters”. Konference ir paredzēta studentiem un jaunajiem restauratoriem, kuri nesēn beiguši studijas un strādā šajā sfērā neilgu laiku. Šī nebija pirmā reize, kad piedalos šajā konferencē un ar piedalīšanos es domāju – klausītāju rindās. Iepriekšējā reize bija 2021. gadā, kad konference notika Lisabonā, bet viss pasākums notika tiešsaistē Zoom platformā mums visiem labi zināmu iemeslu dēļ. Šogad šo konferenci organizēja studenti no Amsterdamas Universitātes (UvA) un tā norisinājās 16.–18. novembrī, un nolēmu to apmeklēt klātienē. Vairāk par šīm konferencēm var izlasīt IIC mājas lapā - www.iiconservation.org/iic-student-emerging-conservator-conferences.

Stāsts, kāpēc nolēmu apmeklēt šo konferenci klātienē, ir ļoti vienkāršs – ieguvis labus iespaidus par notiekušo konferenci Lisabonā nolēmu nākamo konferenci noteikti apmeklēt klātienē. Lai gan es savas studijas esmu beidzis un sekmīgi strādāju šajā jomā jau vairāk kā

5 gadus, man līdz šim nav bijusi iespēja apmeklēt klātienē nevienu šāda formāta internacionālu konferenci un, ņemot vērā, ka 2 gadus bija ceļojumu ierobežojumi. Lai nebūtu tā, ka es esmu aizbraucis tikai paklausīties gudrās runās, man arī bija savs mērķis – nodibināt kontaktus ar Centrāleiropas kolēģiem un jaunajiem restauratoriem. Saprast un salīdzināt, kā top restauratori tur un ar kādām problēmām viņi saskaras, uzsākot savu darbu šajā sfērā.

Tā nu tas arī notika, pienāca konferences laiks, sakravāju somu, izkāpu no savas komforta zonas un devos uz Amsterdamu. Protams, tas nebija tik viegli izdarāms, kā no sākuma biju izlēmis to darīt, sanāca tikt pāri nelielai birokrātijai, bet beigu beigās nonācu savā galamērķī. Sīkāk par to nerunājot, ķeršos klāt pašai konferencē, kas, nu, tad tur notika. Šo rakstot, es sapratu nemaz nav tik viegli aprakstīt notiekušo un par ko tika runāts. Šajā konferencē netika runāts par kādu noteiktu materiālu, jaunu tehnoloģiju vai ko ļoti specifisku. Tika runāts par pašu restauratoru, par to nākotni, grūtībām un iespējām iegūt informāciju un padomu. Tāpēc nevarēšu detalizēti aprakstīt katra runātāja tēmu un kā tas varētu man palīdzēt dzīvē. Īsumā iezīmēšu galvenās tēmas konferencēs 4 sesijās.

Viss sākās ar restaurācijas darbnīcu un studiju apmeklējumiem. Bija jāizvēlas sev interesējošā iestāde, jo uz visām nevarēja tikt. Varēja izvēlēties starp – UvA studios, RCE: Cultural Heritage Agency of the Netherlands, Amsterdam City Archives, Fotorestauratie Atelier, Hoving & Klusener Meubelrestauratie and Atelier Jurjen Creman. Es devos apmeklēt Amsterdamas Universitātes restaurācijas darbnīcas, jo no visām vietām tur arī bija metāla restaurācijas darbnīcas, kas ir mana specialitāte, līdz ar to nebija ilgi jādama par izvēli. Gida pavadībā apskatījām papīra, fotogrāfiju, koka, tekstiliju, gleznu un metāla darbnīcas. Uz vietās esošie studenti pastāstīja, pie

kādiem priekšmetiem vai pētniecības darbiem tie strādā, ko apgūst studiju laikā un ko studenti dara prakses laikā. Protams, uzreiz varēja redzēt, kādā līmenī tiek sagatavoti jaunie speciālisti, nesalīdzināmi ar Latvijā pieejamo izglītību. Modernas telpas, moderni un plašs tehnoloģiju klāsts. Universitātē bāzējas arī citas iestādes – muzejs un kultūras ministrijas departamenti. Šīm iestādēm ir savas telpas, aprīkojums un plašs izpētei paredzēts aprīkojums, ko studenti arī drīkst izmantot, bet tam ir jābūt pamatotam – pārsvarā zinātnisko pētījumu un nobeigumu darbu izstrādei. Protams, ar vārdiem es nevaru pienācīgi aprakstīt šīs telpas, man pašam ik pa laikam sev bija jāatgādina aizvērt muti, lai apkārt nestaigātu ar atplēstu muti brīnīdamies. Visas šīs iespējas pilnvērtīgi un padziļināti mācīties pie atbilstoša, kvalitatīva aprīkojuma ir prātam neapverami. Iepriekš minēju, ka nevaru aprakstīt šīs telpas ar vārdiem – "bet kā ar bildēm?", jūs varētu vaicāt. Restaurācijas darbnīcās nebija atļauts fotografēt, jo uz studentu galdiem atradās muzeju priekšmeti un, lai fotografētu, vajadzīgas speciālas atļaujas. Tas liek arī pateikt par vispārējo drošības/apsardzes sistēmu šajās telpās – nopietnas un augsta standarta. Plašāku informāciju par Amsterdamas Universitāti un restaurācijas programmām var iegūt viņu mājas lapā, tur var arī atrast īsu video ar nelielu ieskatu pašās darbnīcās. <https://www.uva.nl/en/programmes/masters/conservation-and-restoration-of-cultural-heritage/conservation-and-restoration-of-cultural-heritage.html?origin=5BOaRAofTjCccATraJp2XA>.

Patī konference notika Amsterdamas Universitātes bibliotēkas telpās. 4 sesiju laikā bija iespēja uzklaut daudz un dažādus runātājus no dažādām sfērām, bet saistītām ar kultūras mantojuma saglabāšanu. Runātāju tēmas bija daudzpusīgas – motivējošiem, iedvesmojošiem vārdiem, kas liek atcerēties, ka nozari veido visi dalībnieki – arī studējošie un jaunie restauratori.

Plašu diskusiju izvērtā ētikas principi un augstie standarti nozarē, kā tie ir mainījušies laiku gaitā un kā tie integrējas mūsdienu pasaulē. Multidisciplinārā pieeja restaurācijas darbu veikšanai, kopienas veidošana un kā veidot sadarbību ar citām nozarēm, kolēģiem un institūcijām, un kā šo sadarbību maksimāli izmantot. Protams, arī tiek atgādināts par to, ka restauratori plašākai sabiedrības daļai ir neredzami un viņu darbs ir nezināms, jo parasti strādā klusi aiz aizslēgtām durvīm, līdz ar to liels uzsvars tiek likts uz restauratoru darba popularizēšanas iespējām, cik daudz mēs varam atļauties dalīties ar to, ko mēs darām un kādi izaicinājumi saistīti ar to.

Šīs tēmas ļāva paplašināt savu izpratni un radīt jaunas idejas savā profesionālajā vidē, kā arī paplašināja manu redzes loku personīgajā uztverē par šo profesiju un nozari kopumā. Visi runātāji ļoti lielu uzvaru liek uz to, cik ļoti nenovērtējam dažādas lietas. Vērtīga ir iespēja veidot jaunus kontaktus starp jauniešiem un jau sevi pierādījušiem jomas speciālistiem (networking) (kam es varu tikai piekrist un lieliski ietilpa manos mērķos).

Ja man ir jāmin, kura tēma man visvairāk uzrunāja, tad tā būtu par jauno tehnoloģiju pielietojumu izpētei – precīzāk, mākslīgā intelekta pielietošana ražotāju zīmju noteikšanai. Piemēram, sudraba priekšmetu provju, kvalitātes zīmju un meistara zīmju noteikšana pat slikti saglabātos gadījumos.

Ja es minu, kas man nepatika, tad tēmas no ētikas viedokļiem manī raisīja negatīvas pārdomas un neizpratni, bet tas ir subjektīvs vērtējums.

Pievēršamies šīs konferences galvenajam aspektam – tīklošanās (networking) iespējām. Klātienē bija ieradušies daudz un dažādi restauratori un speciālisti no dažādām valstīm. Ar visiem nebija iespējams aprunāties, bet bija galvenais atrast vēl kādu metāla restauratoru. Lielākoties tika pārstāvētas fotogrāfiju, gleznu, koka un papīra specialitātes. No tādām valstīm kā – Anglija, Somija, Vācija, ASV, Brazīlija, Čehija, Šveice, Itālija,

Spānija, Portugāle, Grieķija, Francija u.c.. Izdevās arī atrast vienu metāla restaurācijas speciālistu, kura arī pie reizes bija viena no šīs konferences organizētājām un mans mērķis ar to tika realizēts pilnībā.

Līdz ar to noslēdzas šīs konferences apraksts. Vai bija vērts braukt? Jā, protams! Cik ļoti daudz es ieguvu no šīs konferences, ir subjektīvi spriest. Varbūt varu padalīties ar ieteikumiem, kas vairāk domāts studentiem: ja ir iespēja doties ERASMUS programmās uz citām valstīm – dariet to, brauciet un iedrošiniet arī citus.

Kas attiecas uz fotogrāfiju trūkumu šajā rakstā – kā jau augstāk minēju, vai nu to neļāva darīt, vai nu es neredzēju vajadzību to darīt. Tomēr es esmu sapratis savu kļūdu un apsolos turpmāk laboties.

Pateicību jāizsaka Valsts Kultūrkapitāla fondam par līdzfinansējumu šīs konferences apmeklējumam.

Laimīgu Jauno gadu!

*Krišjānis Rimšāns,
metāla restaurators*

Latvijas Restauratoru biedrības avīze Nr.96

ISSN 1691-0966

Iznāk kopš 1997. gada novembra.

Latvijas Restauratoru biedrība

Reģ.Nr. 40008001517

Merķeļa iela 13, Rīga LV1050,

tālr. +371 29130139

LRB e-adrese:

restauratorubiedriba@gmail.com

Iznāk 4 reizes gadā

Redaktore D. Murziņa

e-pasts: murzina.dita@gmail.com

Korektore A. Pudāne

Mājas lapa:

www.restauratorubiedriba.lv